

הנחיות להוראות המצגת זה מטריד - הטרדות מיניות

קהל יעד חט"ב

מטרות:

1. להעלות את המודעות של התלמידים לזכות שלהם על גופם.
2. ללמד את התלמידים לזהות מתי מדובר בהטרדה מינית.
3. להעלות את המודעות לתגובת הקפיאה של הקורבן בזמן ההטרדה ולמשמעות שלה.
4. ללמד את התלמידים לגלות אמפתיה לתחושות הקשות של נפגעי הטרדה מינית.
5. לתת מידע על גופים שיכולים לסייע במקרה של הטרדה מינית.

רקע:

המצגת שלפניכם מלווה את הפרק: "זה מטריד - הטרדות מיניות" מתוך סדרת הרשת FREEZE3, הכוללת ארבעה פרקים העוסקים במצבים חברתיים מגוונים. כל אחד מפרקי הסדרה מלווה במצגת המסייעת לארגן את השיעור, להעלות שאלות ולתת לתלמידים כלים להתמודדות בעזרת התיווך של המורה.

בפרק זה מאיה חווה הטרדה מינית כאשר אחד התלמידים נכנס לחדר ההלבשה בלי לדפוק על הדלת ולא מוכן לצאת למרות בקשתה המפורשת. המפגש עוסק בהטרדות מיניות.

חינוך מיני כולל היבטים של הקניית ידע ועיצוב עמדות. הוא תורם לעיצוב עמדות בנושאים הקשורים למיניות בקרב ילדים ובני נוער. הצורך בחינוך מיני עולה בשנים האחרונות לאור רצף של אירועים הקשורים לביטוייה המכוערים של מיניות האדם: אלימות מינית ופגיעות מיניות בקרב ילדים, בני נוער ובוגרים; הטרדות מיניות, למשל במוסדות לימוד ובצבא; מעשים מגונים ואונס שמעורבים בהם ידוענים ואנשי ציבור; שליחת מסרים מיניים בוטים והפצת סרטונים בטלפונים החכמים על ידי ילדים ובני נוער, המציגים את עצמם בעירום או מקיימים יחסי מין; קיום יחסי מין בין בגיר לקטין/ה או לקבוצת קטינים.

בני נוער נחשפים למודלים מעוותים של יחסים בין בני אדם המושתתים על מין וכוח במקום על אהבה ומחויבות הדדית.

מורים רבים נמנעים מלהעביר שיעורים בנושא מיניות כיוון שאינם חשים בנוח עם התכנים ודרכי ההוראה. למרות המורכבות והקשיים בהוראת הנושא, עלינו לכוון את התלמידים למיניות בריאה - לשמור על האיזון הנכון בין מותר ואסור ולחנך אותם ליחסים בין-אישיים וזוגיים המבוססים על כבוד, הדדיות ושוויון. (מתוך: קובץ "סדנאות לתלמידים", בתוך: שפ"נט)

לקריאה לפני העברת המצגת בכיתה - דגשים לשיח על מיניות ופגיעה מינית:

- יש תלמידים שחווים או חוו הטרדות מיניות, והם עלולים להיות מוצפים רגשית בזמן המפגש. לפיכך, חשוב מאוד ליידע את כל התלמידים מראש מה יהיה נושא השיעור, כך שיוכלו להיערך אליו נפשית או אולי ירצו אפילו לשתף אתכם או מישהו אחר בבית הספר.
- חשוב להבהיר שגם אם יש מקרים אישיים שהתרחשו בכיתה, אין להציפם באמצעות פנייה ישירה בזמן המפגש.
- להכין את התלמידים לכך שהנושא של פגיעות מיניות אינו פשוט, ושאלוי יעלו לדיון אירועים שעלולים לעורר תחושות קשות בחלק מהם. צריך לומר לתלמידים שיש מערך תמיכה בבית הספר, שתפקידו לתת מענה ולסייע להם אם עולים רגשות, תחושות או שאלות הדורשים התייחסות פרטנית.
- לשים לב לתגובות רגשיות מועצמות וחריגות של תלמידים ולהתייחס אליהן באופן פרטני ובפרטיות.
- ייתכן שבעקבות השיעור יהיו תלמידים שיפנו לבקשת עזרה, בגלל כמה סיבות:
 - בעקבות השיח הכיתתי יהיו תלמידים שיבינו כי חוו הטרדה מינית.
 - הדיון בנושא יסמן אתכם ככתובת לפנייה ולשיתוף. בכל פנייה שתהיה אליכם, חשוב שתהיו קשובים ומכילים, גם אם אין בידכם פתרונות. חשוב להיוועץ ביועצת בנוגע לפניות אלו, ויחד תגבשו דרך תגובה מתאימה לאותו תלמיד או תלמידה שפנו לעזרה.
- השיח עלול לעורר שימוש במילים פרובוקטיביות או באמירות סקסיסטיות. חשוב להגיד כבר בתחילת השיעור, שעצם העובדה שמדברים על הטרדות מיניות, אין פירושה שהשיח יהיה חסר גבולות או גס. כך תוכלו לשמור על עצמכם וגם על התלמידים. חשוב להציב גבולות ברורים בנושא זה אך לא על חשבון ביטוי רגשי אישי של התלמידים.

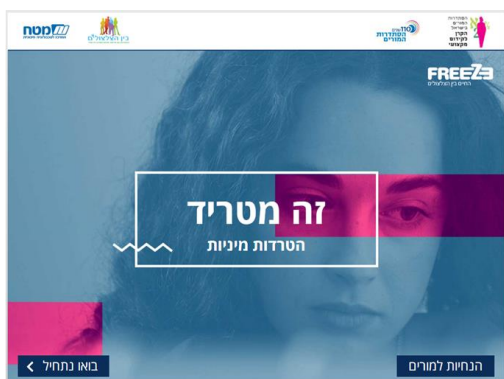
במהלך הוראת המצגת חשוב להעביר את המסרים הבאים:

1. זו לא אשמתך.
2. הטרדה מינית גוררת תחושות קשות מאוד ופוגעת בערך העצמי ובביטחון העצמי.
3. חשיבות השיתוף והדיווח.

מהלך ההוראה:

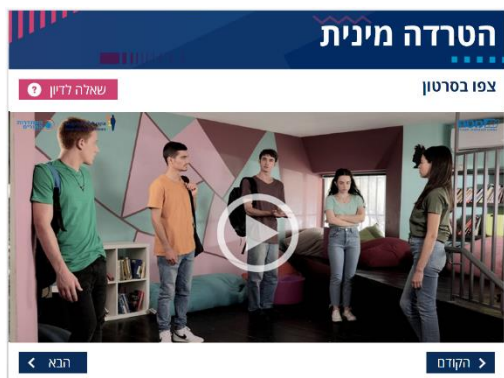
שקופית 1: זה מטריד - הטרדות מיניות

שקופית זו מציגה את נושא השיעור. אפשר לקשר את המפגש לאירוע אקטואלי שנמצא בכותרות או כחלק מהוראה ישירה של כישורי חיים. מומלץ לשאול את התלמידים כיצד הם מרגישים לנוכח הכותרת. יתכן שיעלו תגובות של צחוק או מבוכה, כדאי לתת לכך מקום ולגיטימציה, לאמר שזה טבעי שהנושא מעלה תחושות של מבוכה, אבל חשוב להעלותו למודעות ולדון בו ולקר מיועד המפגש.

שקופית 2: צפייה בסרטון

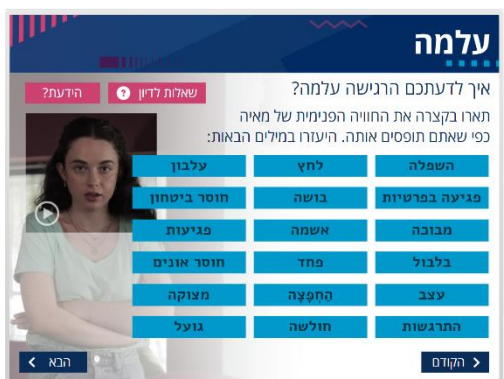
יש להניח שהסרטון יעורר בקרב התלמידים מגוון של רגשות ותגובות, כמו למשל: מבוכה, מועקה, לחץ, התרגשות, צחוק, לחששים ועוד. לכן חשוב ללחוץ על השאלה לדיון מיד בתום הצפייה ולקיים שיח פתוח על מגוון הרגשות. יש לתת לגיטימציה למגוון התשובות כל עוד אינן פוגעניות או מפרות את הפרטיות של מי מהתלמידים. יתכן שהסרטון עלול להעלות חוויה קשה

אצל תלמידים או תלמידות שעברו הטרדה מינית, חשוב לציין בפני הכיתה שאם מישהו מהם מרגיש מצוקה בעקבות הסרטון או שעבר חוויה דומה הוא מוזמן לפנות למורה או ליועצת לאחר המפגש. חשוב לתת לתלמידים את התחושה שיש להם כתובת ושהפרטיות שלהם בפני חברי הכיתה תישמר.

שקופית 3: עלמה

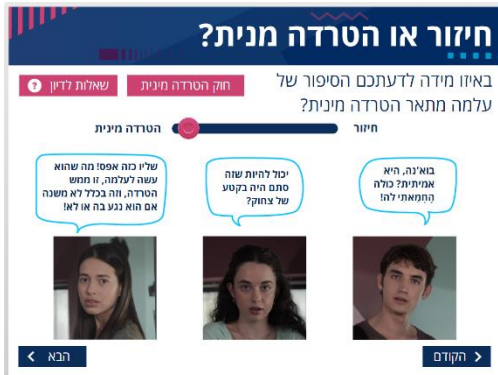
לאחר שנתנו מקום לרגשות של התלמידים המיקוד עובר לעלמה. התלמידים מוזמנים לנסות להיכנס לנעליים של עלמה ולהבין כיצד היא מרגישה באירוע. מטרת הפעילות היא לפתח אמפתיה לרגשות של הנפגע/ת באירוע של הטרדה מינית. השאלות לדיון וקטע המידע מיועדים להבהיר נקודה משמעותית מאוד שלא תמיד מובנת לבני נוער: הם עלולים לפרש את הקפיאה במקום של

הנפגע/ת ואת העובדה שכתוצאה מכך הם אינם מביעים התנגדות מפורשת, כהסכמה. לכן חשוב מאוד לחדד את המסר שקפיאה במקום היא תגובה נפוצה מאוד למצבי הטרדה מינית ולא רק שהיא

אינה מהווה הסכמה, להיפך, היא מבטאת את המצוקה הגדולה שבה שרוי/ה הנפגע/ת.
קפיאה במקום לעולם אינה יכולה להתפרש כהסכמה!

שקופית 4: חיזור או הטרדה מינית?

שקופית זו באה לחדד את ההבדל המהותי בין חיזור להטרדה מינית. בלחיצה על **חוק הטרדה מינית** התלמידים יתוודעו לכך שהחוק למניעת הטרדה מינית מתייחס למעשים וביניהם להתייחסות (אפילו חד פעמית) מבזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו או למיניותו, לרבות נטייתו המינית.

התלמידים מוזמנים למקם על סקלה את המידה שבה לדעתם הסיפור של עלמה מתאר הטרדה מינית או חיזור לגיטימי ולהסביר את תשובתם. לאחר מכן יש לנהל דיון באמצעות השאלות לדיון ולשמוע את כל נקודות המבט. אך בסיום יש לחדד את העניין המהותי – חיזור שיש בו פגיעה פיזית או נפשית באדם או בפרטיות שלו או כפייה מכל סוג שהוא – אינו לגיטימי.

שקופית 5: לתמוך או לגנות?

הפעילות בשקופית זו מיועדת להעלות למודעות את התפקיד של העומדים מהצד ואת הדילמה המובנת של בני נוער שנוטים באופן אוטומטי לתמוך בחבריהם ולגונן עליהם.

השאלות לדיון באות לחדד את תחושת האחריות ואת החשיבה הביקורתית של החבר, אבל לא ממקום שיפוטי אלא מתוך ניסיון למצוא אלטרנטיבות תגובה מלבד

תמיכה אוטומטית. אולי החבר יכול לעזור יותר לפוגע בכך שיעלה את המודעות שלו למה שעשה, מה שיכול למנוע הישנות של מקרה כזה בפעם הבאה?

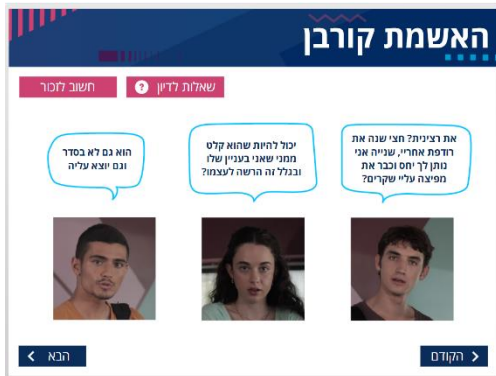
רצוי, ככל האפשר, שהתלמידים יגיעו למסקנות בעצמם, תוך כדי הדיון, אך בסיכום הפעילות הזו חשוב להדגיש את האחריות של החברים והעדים למניעת אירועי הטרדה מינית.

שקופית 6: האשמת קורבן

שקופית זו מיועדת להפנות את הזרקור לתופעה חמורה ונפוצה בתחום ההטרדה המינית והיא הנטייה של הפוגע/ת ולפעמים גם של חלקים בסביבה, להאשים את הנפגע/ת כאילו באיזושהי צורה הם "הזמינו" את ההטרדה המינית.

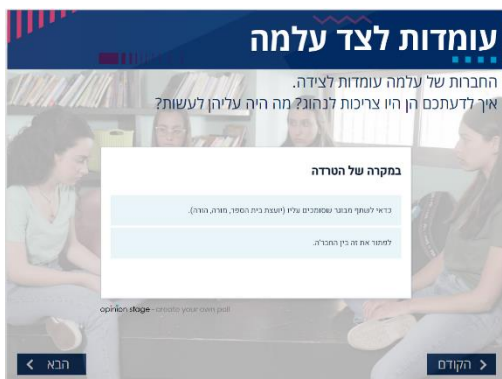
הנזק של תפיסה שגויה זו הוא כפול: היא גם מובילה להסרת האחריות מהפוגע/ת וגם יוצרת תחושות אשמה ובושה אצל הנפגע/ת שמעמיקות עוד יותר את הפגיעה הנפשית ואף לפעמים מרתיעות אותו/ה מללכת להתלונן או אפילו לבקש עזרה!

לכן חשוב מאוד להבהיר לתלמידים ששום התנהגות אינה מהווה "הזמנה" להטרדה מינית.

שקופית 7: עומדות לצד עלמה

הפעילות בשקופית זו מיועדת להעלות למודעות את הדילמה - האם לשתף מבוגר במקרה שידוע לנו על חברה/ה שעוברים הטרדה מינית. יש לתת מקום ומענה למגוון הדעות שעולות ולהפנות למסרים שבשקופית 8.

שקופית 8: מה עושים במקרה של הטרדה מינית?

כאן המסר המרכזי הוא החשיבות של השיתוף. המסר לתלמידים הוא: אל תישארו עם זה לבד! בנוסף על הדגשת חשיבות השיתוף עם אנשים שסומכים עליהם בסביבה הקרובה, מופיע בשקופית גם מידע על מרכזי סיוע ותמיכה שניתן לפנות אליהם במקרים שבהם תלמידים אינם מוצאים אנשים בסביבתם הקרובה שהם מרגישים שהם יכולים לסמוך עליהם.

